افزایش ۱۰ برابری بیمه نفتکش‌ها

مدیرعامل یك شرکت نفتی طی مصاحبه‌ای اعلام کرد: از زمان حمله به نفتکش‌ها در نزدیکی تنگه هرمز، هزینه بیمه نفتکش‌هایی که از این تنگه عبور می‌کنند، ده برابر شده است. این مسأله می‌تواند به بالا رفتن قیمت نفت در بازار جهانی منجر شود که دلیل این افزایش عوامل بنیادی نیست، بلکه قیمت بیمه نفتکش‌ها خواهد بود.

به گزارش فارس و به نقل از CNBC، پائولو دآمیکو دبیر انجمن بین‌المللی دارندگان نفتکش می‌گوید: ما شاهد آن هستیم که افراد با تمام ملیت‌ها و کشتی‌ها با پرچم همه کشورها از این آبراه عبور می‌کنند و اگر آب‌های این منطقه ناامن شود، چرخه تأمین کل کشورهای غربی به خطر می‌افتد. آنتونی گورمی، مدیرعامل شرکت کشتیرانی آردمور می‌گوید، به عنوان یك شرکت کشتیرانی و بخشی از صنعت جهانی کشتیرانی وجود خطر برای کارمندان و کشتی‌های خود را بسیار جدی می‌گیریم. در شرایط کنونی اوضاع تقریبا عادی است، اما بیمه کشتی‌های عبوری از تنگه هرمز طی دو ماه گذشته و به دلیل حملات انجام شده به نفتکش‌ها ده برابر شده است.

بررسی سناریوی آمریکایی - انگلیسی اخلال در ناوگان نفتکش‌های ایران و راه‌های مهار آن

نقشه‌های روی آب

محمدحسین علی‌اکبری
اقتصاد

خبر توقیف نفتکش ایرانی در جبل‌الطارق اعلام شد. نفتکشی که از ایران به سمت سوریه در حال حرکت بود و توسط نیروی دریایی بریتانیا توقیف می‌شود.

فرض کنید این کار توسط نیروی دریایی ایران انجام شده بود و یك نفتکش بریتانیایی در تنگه هرمز توقیف می‌شد. خارج از محکوم کردن کشورهای غربی در ارتباط با این اقدام ایران تحریم‌های شدیدی هم در نظر گرفته می‌شد و اروپایی‌ها هم این بار با قدرت بیشتری تحریم‌ها را اجرا می‌کردند؛ اما چون این کار توسط نیروی دریایی انگلیس انجام شده کشورهای غربی ساکت مانده‌اند.

البته این اولین بار نیست که کشتی‌های ایران توسط نیروهای خارجی متوقف می‌شوند. حدود دو ماه است یك کشتی نفتکش ایران در عربستان توقیف شده و اجازه حرکت به او نمی‌دهند و دو هفته هم است که کشتی ایران در جبل‌الطارق مانده است.

ظاهرا حلقه جدید فشار علیه ایران توقیف نفتکش‌ها در آبراه‌های بین‌المللی است. با کارشناسان و نمایندگان مجلس که در این زمینه صحبت کردیم، تقریبا نظرات یکپارچه‌ای در این زمینه داشتند.

موضع وزارت خارجه ایران در مورد توقیف نفتکش‌ها

آن‌طور که خبرنگار جام‌جم کسب اطلاع کرده همه اقدامات در این مورد توسط وزارت خارجه پیگیری می‌شود. بیش از یك هفته از توقیف یك کشتی حامل نفت ایران توسط دولت انگلستان می‌گذرد و از سوی دیگر دو ماه است که یك نفتکش ایرانی به علت نقص فنی در آب‌های عربستان پهلو گرفته، اما رژیم سعودی مانع خروج آن شده است.

تحرکات عربستان و انگلستان در اختلال ناوگان نفتکش‌های ایران قطعا در راستای برنامه آمریکا برای جلوگیری از صادرات نفت ایران صورت گرفته است. در واقع، پس از آن‌که تهدیدهای تحریمی آمریکا علیه کشورهای مختلف برای نخریدن نفت از ایران محقق نشده، آمریکا و متحدانش به اقدام فیزیکی علیه صادرات نفت ایران روی آورده‌اند تا مانع حرکت نفتکش‌های حامل نفت ایران شوند.

سخنگوی وزارت امور خارجه با یادآوری مخالفت‌های اتحادیه اروپا با تحریم‌ها و قوانین فراسرزمینی در این‌باره به ایرنا گفت: ادعاهای لندن درباره توقیف نفتکش حامل نفت ایران به لحاظ حقوقی قابل اعتنا نیست و از انگلیسی‌ها می‌خواهیم هر چه زودتر این نفتکش را رها کنند.

عباس موسوی با نادرست خواندن ادعای انگلیس درباره مقصد نفتکش گریس تصریح کرد: همان‌طور که قبلا هم گفته‌ام این نفتکش نمی‌تواند در بنادر سوریه پهلو بگیرد زیرا یك سوپرتانکر است. از سوی دیگر، سؤال ما از انگلیس این است که مگر جمهوری اسلامی ایران تحت تحریم اتحادیه اروپا قرار دارد؟ مگر اروپا ما را تحریم نفتی کرده است؟ به فرض آنکه این نفتکش به سوریه می‌رفته، مگر آنها نبودند که ادعا می‌کردند ما قوانین‌مان فراسرزمینی نیست و علیه دیگر کشورها اعمال نخواهیم کرد؟ آنها همیشه منتقد این موضوع بوده‌اند، ولی چطور شده که اکنون خود به بهانه نقض تحریم‌های سوریه، این کار را انجام می‌دهند؟

وی ادامه داد: اسناد و مدارك و همچنین تناقضات انگلیسی‌ها نشان می‌دهد که حرف لندن به لحاظ حقوقی چندان قابل اعتنا و توجه نیست مگر این‌که آنها تحت تاثیر آمریکایی‌ها بخواهند وارد بازی خطرناك و ناپیدا شوند که ما توصیه نمی‌کنیم در شرایط کنونی، آنها وارد چنین بازی‌ای شوند. کماکان از آنها می‌خواهیم هرچه زودتر این نفتکش را رها کنند، زیرا این کار به سود همه است.

در حال حاضر شرکت ملی نفتکش ایران با دارا بودن ناوگانی متشکل از ۴۸ فروند کشتی نفتکش یکی از شاخص‌ترین و مجهزترین شرکت‌های نفتکش جهان بوده و مشخص است که آمریکا در پی از کار انداختن شاهرگ صادرات نفت ایران است. این شرکت، نفت خام ایران را به بازارهای صادراتی انتقال می‌دهد و همچنین در تجارت متقابل محموله‌های نفتی سایر کشورها را در سراسر جهان حمل می‌کند.

کارشناسان در گفت‌وگو با جام‌جم عنوان کردند که اگر ایران اقدام جدی برای آزادسازی این نفتکش‌ها انجام ندهد، آمریکا و متحدانش رویکرد توقیف نفتکش‌های ایران را ادامه خواهند داد و آنگاه احتمال وقوع جنگ نفتکش‌ها محتمل است.

در روزهای اخیر انگلستان برای همراهی نفتکش‌های خود هنگام عبور از تنگه هرمز، ناوچه نظامی اعزام کرده که از نگاه تحلیلگران، نشانه واهمه انگلیسی‌ها از مقابله به مثل ایران نسبت به توقیف نفتکش ایرانی توسط نیروهای انگلیسی است.

معطلی ۲ ماهه نفتکش ایرانی در عربستان

دو ماه پیش یك نفتکش ایرانی که در حال تردد در آب‌های آزاد بود دچار نقص فنی شد، به علت نزدیکی به بندر جده عربستان، مطابق قوانین بین‌المللی دریانوردی، تقاضای پهلوگیری در این بندر کرد تا کارهای تعمیراتی روی نفتکش انجام شود، اما بعد از انجام تعمیرات، عربستان اجازه خروج این نفتکش را نداده است.

اکنون باوجود برطرف شدن نقص، سعودی‌ها اجازه ترخیص این کشتی را هم نمی‌دهند و روزانه ۲۰۰ هزار دلار هزینه اضافی بابت نگهداری برای شرکت ملی نفتکش منظور می‌کنند.

در این باره جلال میرزایی، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی به ایسنا گفته است ایران افرادی را از شرکت ملی نفت اعزام کرد و قرار شد نفتکش کشورمان برای تعمیرات با یدك‌کش به ایران آورده شود؛ اما عربستانی‌ها در ترخیص این کشتی تعلل می‌ورزند.

بیژن زنگنه، وزیر نفت کشورمان هم هفته گذشته درباره سرنوشت نفتکش ایرانی در بندر جده گفت: مقامات ایرانی از طریق شرکت ملی نفتکش دنبال این موضوع و بازگرداندن کشتی به ایران هستند، زیرا علاوه بر هزینه‌های مالی، حضور نیروهای ما در آنجا و احتمال فاجعه زیست‌محیطی نیز مطرح است.

به اعتقاد کارشناسان، اقدامی که دولت عربستان سعودی در مصادره کشتی ما انجام داده است، خلاف حقوق بین‌الملل و خلاف مقررات جهانی حمل‌ونقل در حوزه کشتیرانی است؛ هنگامی‌که یك کشتی در آب‌های آزاد یا در آب‌های سرزمینی هر کشوری دچار حادثه فنی یا دچار شرایط اضطرار می‌شود، وظیفه دولت ساحلی (دولتی که نزدیك‌ترین ساحل را به آن محل دارد) این است که به آن کشتی کمك‌رسانی کند. دولت ساحلی باید اجازه دهد آن کشتی پهلو بگیرد، لنگر بیندازد، از آن شرایط اضطراری خارج شود تا در نتیجه محموله و جان خدمه کشتی نجات پیدا کند.

در این باره حقوقدانان می‌گویند این اقدام عربستان سعودی قطعا نقض حقوق بین‌الملل است و ایران باید در اسرع وقت نزد سازمان جهانی کشتیرانی و هم نزد مجامع حقوقی بین‌المللی مانند دیوان لاهه علیه دولت عربستان سعودی شکایت و درخواست غرامت و خسارت کند. در حقوق بین‌الملل به هیچ عنوان چنین مجوزی به دولت ساحلی داده نشده است که کشتی دچار شرایط اضطرار را متوقف کرده و گروگان گیرد.

اقدامات آمریکا و حامیانش برای ناامن کردن مسیر نفتکش‌ها

۸ اردیبهشت کشتی نفتکش ایران به دلیل نقص فنی در بندر جده به منظور تعمیرات پهلوگیری می‌شود، اما پس از انجام تعمیرات دولت عربستان سعودی به تبعیت از دستور آمریکا اجازه خروج این نفتکش را نمی‌دهد.
بیست و دوم اردیبهشت با اعلام وزارت خارجه امارات مشخص شد چهار فروند کشتی تجاری غیرنظامی از ملیت‌های مختلف، در نزدیکی آب‌های سرزمینی امارات در خلیج عمان، در ساحل شرقی نزدیك به فجیره و نزدیك به آب‌های منطقه‌ای و آب‌های اقتصادی امارات، هدف عملیات خرابکارانه قرار گرفت.
بیست و سوم خرداد زمانی که شینزو آبه نخست وزیر ژاپن به دیدار رهبر معظم انقلاب رفت دو نفتکش متعلق به ژاپن در دریای عمان مورد حمله قرار گرفت.
۱۳ تیر ماه یك نفتکش حامل ۲/۱ میلیون بشکه متعلق به کشور ایران در جبل الطارق به دستور آمریکا توسط نیروی دریایی انگلیس مورد حمله قرار گرفت و توقیف شد.
نوزدهم تیرماه: اسکورت نفتکش‌های انگلیسی توسط ناوچه‌های نظامی
بیستم تیرماه: اعلام آمادگی آمریکا برای اسکورت کشتی‌های تجاری در خلیج فارس

اقدامات متقابل ایران

در روزهای گذشته، برخی مقامات دولتی و نظامی صحبت از اقدام متقابل جمهوری اسلامی ایران کرده‌اند، حال سؤال اینجاست ایران برچه اساس می‌تواند مانع عبور و مرور کشتی‌های انگلیسی یا توقیف آنها در آب‌های تحت حاکمیت خود شود؟

گرچه جمهوری اسلامی ایران توانمندی‌های زیادی برای برخورد متقابل در اختیار دارد، اما یکی از این اختیارات . که علاوه بر امکان توقیف کشتی‌ها می‌تواند دیگر ابزارهای حقوقی ما را نیز فعال کند. مسأله برخورد با کشتی‌های آلاینده است.

یکی از خطراتی که امنیت و محیط زیست خلیج فارس و منطقه تنگه هرمز را تهدید می‌کند، آلودگی کشتی‌های حامل نفت و مواد آلاینده است که از این منطقه عبور می‌کنند؛ مسأله‌ای که کنوانسیون حقوق دریاهای سازمان ملل مصوب ۱۹۸۲ در بخشی مجزا با عنوان قوانین بین‌المللی و ملی قانونگذاری برای جلوگیری، کاهش و کنترل آلودگی محیط‌زیست دریایی به آن اشاره کرده است. نظام عبور و مرور از تنگه‌های بین‌المللی بر اساس «قاعده عبور بی‌ضرر» تنظیم می‌شود؛ یعنی درواقع حقوق بین‌الملل، بخشی از حاکمیت سرزمینی کشورهای ساحلی را به نفع جامعه جهانی محدود کرده و به کشتی‌های سایر کشورها حق عبور بی‌ضرر می‌دهد. ماده ۱۹ کنوانسیون در همین رابطه هفت سرفصل را به عنوان عوامل مخل عبور بی‌ضرر تعیین کرده که در صورت نقض هرکدام از این موارد، اماکن برخورد و حتی توقیف شناورها برای کشور ذی‌نفع میسر است. این عوامل عبارتند از:

۱. تهدید یا توسل به زور علیه حاکمیت، تمامیت ارضی یا استقلال سیاسی کشور ساحلی یا هرگونه روش دیگری که با اصول حقوق بین‌الملل مندرج در منشور ملل متحد مغایر باشد.
۲. تمرین یا رزمایش نظامی با انواع تسلیحات
۳. گردآوری اطلاعاتی و اقدامات تبلیغاتی که به زیان امور دفاعی و امنیتی کشور ساحلی باشد.
۴. پرواز، فرود یا انتقال انواع سامانه‌های هوایی یا ادوات نظامی
۵. پیاده یا سوار کردن کالا، پول یا اشخاص، برخلاف مقررات و قوانین گمرکی، مالی، بهداشتی و مهاجرتی کشور ساحلی و آلودگی عمدی و شدید مغایر با حقوق بین‌الملل
۶. ماهیگیری و انجام تحقیقات
۷. اخلال در سیستم‌های ارتباطی یا سایر تجهیزات یا تاسیسات کشور ساحلی و سایر فعالیت‌هایی که به هر شکل با عبور رابطه مستقیم ندارد.

حالا جمهوری اسلامی ایران دست‌کم با استناد به دو مورد می‌تواند مانع عبور و مرور کشتی‌های خارجی - ازجمله انگلیسی - شده یا حتی اقدام به توقیف آنها بکند.

یکی از این موارد، آلایندگی کشتی‌های تجاری و حتی نظامی است. امروزه بیشتر نفتکش‌ها و کشتی‌های بزرگ تجاری دچار مشکلات عدیده فنی هستند که آثار زیان باری در حوزه محیط زیست در پی خواهند داشت. جمهوری اسلامی ایران می‌تواند بر همین اساس مانع عبور و مرور آنها شده یا در صورت بی‌توجهی، شناورهای متخلف را توقیف کند. ایران سال ۱۳۵۴ قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی با مواد نفتی را به تصویب رساند. بر اساس ماده ۲ این قانون، آلوده کردن رودخانه‌های مرزی و آب‌های داخلی و دریای سرزمینی ایران به نفت یا هر نوع مخلوط نفتی خواه توسط کشتی‌ها و خواه توسط سکوهای حفاری یا جزایر مصنوعی (اعم از ثابت و شناور) و خواه توسط لوله‌ها و تأسیسات و مخازن نفتی واقع در خشکی یا دریا ممنوع است. موضوع دیگر، بند ۲ در ماده ۱۹ کنوانسیون در خصوص «گردآوری اطلاعاتی و اقدامات تبلیغاتی که به زیان امور دفاعی و امنیتی کشور ساحلی» است. یکی از دلایل حضور شناورهای فرامنطقه‌ای (نظیر انگلیس، آمریکا، فرانسه و...) در آب‌های جنوبی ایران، جمع‌آوری اطلاعات از طریق سامانه‌های مختلف راداری، شنود و جمع‌آوری اطلاعات است که این موضوع از طرق مختلف انجام‌شده و طبیعتا برخی مشکلات را برای کشورها ایجاد می‌کند. لذا نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران این حق را دارد که با توجه به مواد کنوانسیون بین‌المللی حقوق دریاها اقدام به توقیف آنها کند. نیروهای مسلح ایران بارها و در مقاطع مختلف نشان داده‌اند که بر سر حفظ منافع و مقابله با کوچك‌ترین تجاوز به حریم دریایی، هوایی و زمینی کشور کمترین گذشتی ندارد و این را در دستگیری چندباره ملوانان نظامی آمریکا و انگلیس که میزان کمی وارد حریم دریایی ایران شده بودند به‌خوبی نشان داد. حالا هم جمهوری اسلامی ایران این حق را دارد تا بدون چشم‌پوشی بر کمترین تخلفات، در راستای برخورد متقابل با کشورهایی نظیر انگلیس، سختگیری بیشتری کند.

مقابله به مثل

سلام امینی، عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی درباره تکرار نشدن این موضوع تصریح کرد: اقدام اخیر انگلیسی‌ها یك دزدی آشکار است و از شریك آمریکا غیر از این کار توقعی نمی‌رود. وی تاکید کرد: وزارت امور خارجه رایزنی‌های زیادی برای حل این موضوع انجام می‌دهد، اما اگر واقعا این کار به نتیجه نرسید قطعا کشتی‌های بریتانیا برای عبور از تنگه هرمز امنیت نخواهند داشت و ما هم مقابله به مثل خواهیم کرد.

امنیت بازار جهانی نفت دست ایران است

هدایت‌ا... خادمی، عضو کمیسیون انرژی مجلس با تاکید بر این‌که اگر نفت ایران به بازارهای جهانی عرضه نشود هیچ نفتی از تنگه هرمز عبور نخواهد کرد به جام جم گفت: برخی کشورهای همسایه ایران که نقش فرزند ما را دارند و ایران توانست آتش داعش را در منطقه خاموش کند، اکنون آمادگی خود را برای جبران کاهش صادرات نفت ایران اعلام کرده‌اند اما آنها باید متوجه باشند که هرگونه اقدام علیه صادرات نفت ایران، بازار جهانی نفت را به هم می‌ریزد و صادرات نفت از تنگه هرمز انجام نخواهد شد. وی با بیان این‌که هنوز تصمیم مقامات ایران درباره نحوه مقابله با آمریکا مبهم است، تاکید کرد: برخی مقامات ایرانی می‌خواهند با آمریکایی مقابله کنند که فرزندانشان در همان کشور زندگی می‌کنند که این دو با هم تناقض دارد. خادمی در پاسخ به پرسش خبرنگار ما مبنی بر این‌که مقابله به مثل ایران آیا خطر جنگ نظامی را به دنبال ندارد، تصریح کرد: نباید از ترس مرگ خودکشی کرد، اما توان دفاعی ایران آنقدر بالاست که اگر کسی به خودش جرات تجاوز به خاك ایران را بدهد با پاسخ کوبنده‌ای مواجه خواهد شد.

قاسم محبعلی دیپلمات سابق: انگلیس و آمریکا با طرح ادعای تلاش ایران برای متوقف ساختن نفتکش انگلیسی به دنبال پیشبرد طرح کنترل تردد کشتی‌ها در خلیج فارس هستند

پنتاگون روز پنجشنبه ۲۰ تیر، طرحی برای اسکورت نظامی کشتی‌های تجاری در منطقه خلیج‌فارس داده است

راهزنی انگلیسی

دولت انگلیس دو هفته پیش در اقدامی برخلاف قوانین بین‌المللی، یك کشتی حامل نفت ایران را که از آب‌های بین‌المللی در حومه تنگه جبل‌الطارق در حال تردد بود، توقیف کرد. لندن مدعی است این اقدام را به تبعیت از تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه سوریه انجام داده زیرا مقصد این نفتکش، سوریه بوده و صادرات نفت به سوریه در اتحادیه اروپا ممنوع است. این در حالی است که اتحادیه اروپا پیش از این مدعی بود با تحریم‌های فراسرزمینی مخالف است و کشورهای غیرعضو اتحادیه اروپا نیازی به تبعیت از این تحریم‌ها ندارند.

هزینه مقابله با منافع ایران افزایش یابد

محمدعلی خطیبی، مسؤول فروش نفت ایران در دوران تحریم شورای امنیت سازمان ملل در اوایل دهه ۹۰، در گفت‌وگویی که با خبرنگار ما داشت اقدام اخیر دولت انگلیس برای توقیف نفتکش ایران را عامل برهم خوردن امنیت انرژی جهان دانست و تصریح کرد: ایران باید هزینه کشورهایی که منافع ایران را به خطر می‌اندازد بالا ببرد تا دیگر شاهد این‌گونه اتفاقات نباشیم. اگر هزینه افزایش نیابد بیم آن می‌رود که همه نفتکش‌های ایران در کشورهای مختلف توقیف شوند.

وی به اظهارات وزیر نفت عربستان اشاره کرد و گفت: پس از اجلاس اوپك وزیر نفت عربستان اعلام کرد ایران عامل ناامنی در عرضه انرژی است و دنیا باید با این عامل ناامنی مقابله کند که اقدام اخیر نیروی دریایی انگلیس به دستور آمریکا به این اظهارات مرتبط است، اما در آن زمان کسی این صحبت‌ها را جدی نگرفت.

این در حالی است که اقدام اخیر اروپایی‌ها مصداق بارز ایجاد ناامنی است و از نظر قانون دریانوردی خلاف است.

خطیبی تاکید کرد: شورای عالی امنیت ملی باید تصمیم بگیرد با کشورهایی که منافع ایران را به خطر می‌اندازد برخورد سنگینی داشته باشد. اگر این اقدام انگلیس بی‌هزینه باشد کارشان را تکرار خواهند کرد.

تجهیز نفتکش‌ها به نیروی نظامی

کوروش کرم‌پور، عضو کمیسیون انرژی مجلس با بیان این‌که از این پس نفتکش‌های ایران باید به اسکورت نظامی تجهیز شوند به خبرنگار ما گفت: وزارت خارجه برای پیگیری و آزادسازی نفتکش‌ها از توان دیپلماسی خود استفاده خواهد کرد و برای این‌که دیگر از این اتفاقات پیش نیاید باید مانند انگلیس نفتکش‌های متعلق به ایران را به نیروی دریایی مجهز کنیم. وی افزود: ایران ثابت کرده برقرارکننده امنیت در منطقه است و تاریخ ۴۰ ساله ما این موضوع را اثبات می‌کند. زمانی که هواپیمای مسافربری ایران توسط نیروی دریایی آمریکا مورد هدف قرار گرفت ایران مانند آمریکا برخورد نکرد، به این دلیل که معتقد است مردم بی‌گناه نباید قربانی سیاست‌های زشت دولتمردانشان شوند.

کرم‌پور با بیان این‌که ایران در مباحث نظامی پاسخگوی قدرتمندی است، تصریح کرد: اگر انگلیس نفتکش‌های ایران را آزاد نکند حتما ایران پاسخی محکم برای این موضوع در نظر خواهد داشت و مقابله به مثل خواهیم کرد.